

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 14276-09-19 כרואן נ' סויסה

לפני כבוד השופטת עמיתה שרה דותן

מעוררים אברהם כרואן
ע"י ב"כ עו"ד וואליד כבוב ואח'

נגד

משיבים יוסף סויסה
ע"י ב"כ עו"ד עבד נאשף

פסק דין

ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופטת הבכירה רונית פינצ'וק-אלט)
ב-ת"א 17-11-38766 מיום 14.7.2019.

רקע ומבוא

בתאריך 2.4.2017 פרסם המשיב בדף הפייסבוק שלו את הדברים הבאים:
"חשד: עובדי מסעדה בישלו גרגורי חומוס במים מהשירותים.
פרסום ראשון: כ-3 עובדי מסעדת החומוס הוותיקה אבו חסן בת"א נעצרו הבוקר (חמישי)
בבתייהם לאחר שלפי החשד בישלו גרגורי חומוס במים שלקחו מאסלת השירותים של המסעדה.
תשובת המסעדה: 'זה היה אירוע נקודתי, היתה הפסקת מים והיינו חייבים לבשל מהר כמה
מנות, אנשים היו רעבים'. (הנרי שפיקלמן) תמשיכו לפרנס ערבושים."

בפסק דינה מושא הערעור קבעה כב' השופטת קמא, כי אין מחלוקת שהפרסום שהנתבע פרסם בדף
הפייסבוק שלו הינו פרסום כוזב ומהווה לשון הרע בהתאם לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965,
שכן יש בו כדי להשפיל אדם בעיני הבריות, או לעשותו מטרה לשנאה, לבזות אדם בשל מעשים
המיוחסים לו, וכן לפגוע בעסקו, כמו גם לבזותו בשל מוצאו (סעיף 1 לחוק).
כן נקבע, כי לא חלים בענייננו הפטורים וההגנות על-פי החוק.

בבואה לקבוע את שיעור הפיצוי הראוי בנסיבות אלה, בחנה כב' השופטת קמא את טענותיו של
המשיב, לפיהן רק "שיתף" בפרסום שקיבל מאחרים וסבר, כי הוא אמת וכי עשה ככל יכולתו כדי
להסיר הפרסום מיד כשנחשף לתגובת מנהל המסעדה ואף פרסם הבהרה ולבסוף פסקה פיצוי בסך
5,000 ₪, השבת חלק יחסי של האגרה ושכ"ט עו"ד בסך 1,000 ₪.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 19-09-14276 כרואן נ' סויסה

ה ע ר ע ו ר

הערעור שלפני מופנה נגד סכום הפיצוי הזעום.
מאחר שהמשיב לא ערער על קביעות בית משפט קמא, אשר להיות הפרסום לשון הרע והיעדר הגנה
שבדין, לא נותר לי אלא לבחון מהו הפיצוי הראוי במקרה זה.

ב-רע"א 4447/07 מור נ' ברק אי.טי.אס. [1995] החברה לשירותי בזק בינלאומי בע"מ (ניתן ביום
21.3.2010), שב בית המשפט והתייחס לזכותו של אדם לשם טוב :

"אכן 'הזכות לשם הטוב של האדם היא ערך יסוד בכל משטר דמוקרטי. היא תנאי חיוני לחברה
שוחרת חירות. היא מבוססת בין השאר, על הצורך בהערכה פנימית, בגאווה אישית ובהכרה
אישית בין בני אדם' (בג"ץ 6126/94 סנש נ' רשות השידור, פ"ד נג(3) 817, 832). שמו הטוב של
אדם – המוניטין שצבר לעצמו במהלך חייו – הוא נכס מקניינו, הנרכש לעיתים בעמל רב ולאורך
זמן. הוא מהווה ביטוי חשוב לכבודו של האדם: הן כבוד במובן honor, לאמור – ההוקרה וההכרה
הנובעים ממעמדו בחברה אליה הוא משתייך, והן כבוד במובן dignity, לאמור – ערכו הפנימי
של האדם."

ולענייננו, הובהר "הזכות לשם טוב ולכבוד אינה מתאינת במרחב הוירטואלי ואין להסכין עם
הילכדותה ברשת".

הבהרה זו נדרשה לנוכח התחושה, לפיה הפרסום ברשתות החברתיות, כמוהו כשיח בכיכר השוק
וכל כולו שיר הלל לחופש הביטוי. אולם, כפי שהבהיר כב' השופט י' עמית ב-רע"א 1688/18 סרנה נ'
בנימין נתניהו ואח' (ניתן ביום 15.4.18) השיח הפורה, לכאורה, מצמיח גם עשבים שוטים: "אל מול
המאפיינים של הפייסבוק שנמנו על ידי המבקש, ניתן להציב את הנגישות, הזמינות וההפצה
המהירה של הפרסום בפייסבוק. גם הטענה כי פרסומים בפייסבוק ימיהם קצרים והם נבלעים
ונעלמים כאדווה קלה בשצף הפרסומים מבלי שניתן לאתרם במנועי החיפוש, אינה מדויקת.
רוצה לומר כי מתן חסינות לפרסום בפייסבוק מפני איסור לשון הרע, משקפת גישה רומנטית-
משהו כלפי כיכר השוק הוירטואלית על ההמולה השוררת בה, ריחותיה וצבעיה. קבלת גישתו של
בא כוח המבקש לגבי זירת הפייסבוק משמעה התרה מוחלטת של הרסן, ובמקום שכיכר השוק
תוצף באלפי פרחים של חופש הביטוי, עלול דווקא הניחוח הכבד של מי השופכין שעלו על
גדותיהם להשתלט על השיח. איסור לשון הרע, על מכלול החסינויות וההגנות שבו, תוך יישומו
המושכל והתאמתו לעידן המודרני – כולל ההתחשבות בטיב הפרסום ובזירת הפרסום בבחינת
'המדיום הוא המסר' – יש בו כדי לאזן בין מוכרי הפרחים בכיכר השוק לבין אחרים, שמרכולתם
גסה ודברי הבלע והכזב שלהם מבקשים למלא את החלל."

סבורה אני כי, מי שנוטל חלק בשיח החופשי ולעתים מתלהם, אמור לדעת כי הקלדה על מקש
ה"שיתוף" עלולה לגרום פגיעה אנושה בשמו הטוב של הזולת.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 14276-09-19 כרואן נ' סויסה

כפי שהדגישה כב' השופטת י' וילנר ב-רע"א 1239/19 שאול ואח' נ' חברת ניידלי תקשורת בע"מ
(ניתן ביום 8.1.2020) :

"יש לראות בפעולת השיתוף כ'פרסום' הבא בגדרי חוק איסור לשון הרע, ואשר עשוי להקים עילת
תביעה נגד משתמש המשתף תוכן עוולתי. אכן, פעולת השיתוף נועדה, הלכה למעשה, לפרסם את
התוכן המשותף לקהלים חדשים ושונים, מעבר לחבריו ולעוקביו של הכותב המקורי. יתרה מכך,
לעיתים השיתוף הוא-הוא אשר מעניק פרסום של ממש לתוכן המקורי – למשל באמצעות שיתופו
על-ידי גורם מוכר או בעיתוי ייחודי. זאת ועוד, אלמלא האפשרות לשתף מידע ברשתות
החברתיות, ובשל ריבוי המשתמשים והתוכן שבהן, עשוי פוסט עוולתי זה או אחר 'להיבלע' בתוך
'ים המידע' ולקבל מידה מועטה של תשומת לב ציבורית. במצב דברים מעין זה, שיתופו של פוסט
כאמור ידגיש אותו לעיני משתמשים רבים ברשת החברתית, ולעתים אף יעניק לו גושפנקא
ייחודית של אמינות וחשיבות."

עוד הודגש שם :

"לכל האמור יש לצרף את פוטנציאל הנזק הטמון בשיתופו של פרסום עוולתי ברשתות החברתיות,
אשר מצדיק אף הוא את הכללתה של פעולת השיתוף בפרסום החוסה תחת הוראות חוק איסור
לשון הרע. כוונתי היא לנזק הנובע מפגיעה בשמו הטוב של אדם באמצעות שיתוף מידע דיבתי על
אודותיו ברשתות החברתיות. נזק זה עלול, בנסיבות מסוימות, להיות חמור במיוחד דווקא בשל
המאפיינים הייחודיים של הרשתות החברתיות ושל הפרסום בהן, אבאר דבריי."

בהמשך צוין פוטנציאל הנזק הייחודי הטמון בשיתוף מידע שקרי ומכפיש :

"5. זאת ועוד, הכפשת שמו של אדם ברשתות החברתיות דווקא, טומנת בחובה פוטנציאל נזק בעל
מאפיינים ייחודיים, לעתים חמורים יותר מהמאפיינים של נזקי פרסום לשון הרע באמצעים
מסורתיים, כמפורט להלן:

א) הקלות, הנגישות והתפוצה הרחבה המאפיינות את הביטוי ברשתות החברתיות (ואשר הן חלק
מיתרונותיהן המובהקים של הרשתות החברתיות, כפי שצוין בהרחבה בחוות דעתה של חברתי),
טומנות בחובן אף פוטנציאל עצום לפגיעה בזכות לשם טוב. כך, בעוד שפרסום דיבתי באמצעים
מסורתיים-קלאסיים, כדוגמת כתבה עיתונאית, מופץ לקהל מוגדר, בזמן ובמקום קונקרטיים;
הרי שפרסום באמצעות הרשתות החברתיות מאפשר הפצה של תכנים פוגעניים במהירות רבה
ובהיקפים כמעט בלתי מוגבלים. כך למשל, פוסט המכיל לשון הרע, אשר נכתב על-ידי נער צעיר
במקום מסוים עשוי להתפשט ממאה חבריו ועוקביו למאה החברים והעוקבים של כל אחד מהם,
וכן הלאה למאות ואלפי חברים עוקבים בערים ובמדינות שונות – כאש בשדה קוצים (ראו: לביא
"הוצאה מהקשר", שם; והשוו: Allen, בעמודים 90 ו-95).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 14276-09-19 כרואן נ' סויסה

1 לנוכח תוכנו השקרי והזדוני של הפרסום הטומן בחובו פוטנציאל להרס המוניטין של מסעדת
2 המערער, ואשר הסתיים בהערה גזענית פוגענית שנועדה להרחיק סועדים מן המסעדה, אין אני
3 סבורה שהיה מקום להתייחסות הסלחנית של בית משפט קמא לפרסום ולפסיקת פיצויים זעומים,
4 העלולים להתפרש כהענשת הניזוק אשר הביא עניינו לבית המשפט בקוותו להכרה בעוול שנגרם לו.
5 על פי העובדות אשר נקבעו על ידי בית משפט קמא, המשיב נחשף לפרסום השקרי באמצעות הודעה
6 שקיבל מאחר המכונה Gadi Kazap וסבר, כי מקורו בעמוד פייסבוק של אחר בשם YMET
7 שלדעתו, נחזה להיות עמוד חדשות לגיטימי. דא עקא, המשיב לא הציג ולו שמץ של ראייה לפרסום
8 באתר החדשות המדומה ולא את הפרסום עליו הסתמך. ההיפך הוא הנכון. נספח 3 לתצהירו של
9 המשיב לגביו נטען, כי הוא הפרסום המקורי, אינו כולל את שם המסעדה ואת ההערה הגזענית
10 בסיום.

11
12 כב' השופטת קמא קיבלה את עדותו של המשיב שהפרסום בו שיתף את "חבריו", לא נערך על ידו
13 והועבר ללא שינויים. כמו כן, האמינה לגרסתו, לפיה טעה לחשוב בזמן אמת, כי הוא מפרסם ידיעה
14 תקשורתית.
15 בשעות הצהריים של יום שישי 25.8.17 שיתף המשיב את חבריו בפרסום, וסמוך לאחר מכן כיבה את
16 הטלפון בהיותו שומר שבת.
17 לגרסתו, היה מנותק מהטלפון ומהרשת עד צאת השבת, ובשל כך לא ראה את ההודעה שנשלחה
18 אליו על ידי חליל קרוואן, מנהל המסעדה ערב קודם בשעה 17.50, ובה כתב כי מדובר בפרסום שקרי
19 ונדרש להסירו.
20 לטענת המשיב, מיד עם קבלת ההודעה הסירה מחשבון הפייסבוק האישי שלו, אולם "החדשה
21 המרעיש" כבר עשתה לה כנפיים ונקראה על ידי הנמענים, צולמה והועברה לאחרים כעולה
22 מהנספחים שצורפו לתצהירו של איברהים קרוואן.

23
24 כב' השופטת קמא קיבלה, לא בלי התלבטות, את גרסת המשיב, לפיה פרסם הבהרה המהווה
25 להשקפתו, התנצלות בה כתב שהפרסום אינו נכון ויש להיזהר מאתר YMET הנחזה להיות אתר
26 חדשות ומפרסם דברים שקריים.
27 יודגש, כי "ההבהרה" לא הוצגה ותוכנה נלמד מעדותו של המשיב ושני עדים מטעמו, שלא זכרו את
28 הנוסח המדויק של ההצהרה.
29 בשיקוליה בקביעת הפיצוי התייחסה כב' השופטת לעובדה שהפרסום הוסר מדף הפייסבוק של
30 המשיב, למרות שלא היה בכך די כדי למנוע את המשך ההפצה והפרסום על ידי הנמענים וחבריהם.
31 עוד ציינה כב' השופטת כי המשיב אינו מוביל חברתי ומשכך, השפעתו מועטה. לא הובהר על אלו
32 אדנים ביססה כב' השופטת מסקנה זו, בעיקר לנוכח התגובות שהוצגו על ידי המערער.
33

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 14276-09-19 כרואן נ' סויסה

1

2

3 יתרה מכך, לא מצאתי בפסק הדין כל התייחסות לנסיבות צירופה של הערה גזענית בוטה בסיומו
4 של החלק "האינפורמטיבי", לא הובהר כיצד מי שמציג עצמו כדוגל בזכויות אדם משתף את חבריו
5 באמירה שמשמעותה – הדירו רגליכם ממסעדה המנוהלת על ידי ערבים.

6

7 בשקלול כל הנסיבות כפי שפורטו, סבורה אני כי הפיצוי שנפסק אינו משקף את חומרת הפרסום
8 השקרי ואת פוטנציאל הנזק הטמון בתוכנו, והחלטתי לקבל את הערעור ולחייב את המשיב לשלם
9 למערער פיצוי בסך 30,000 ₪ ובנוסף הוצאות משפט בשתי הערכאות (אגרות ושכר עדים) וכן שכ"ט
10 עו"ד בסך 10,000 ₪ (כולל מע"מ).

11

12 העירבון שהופקד על ידי המערער יושב לו באמצעות כוחו.

13

14

15 ניתן היום, כ' אייר תש"פ, 14 מאי 2020, בהעדר הצדדים.

16

שרה דותן, שופטת עמיתה

17

18

19

20

